

Tabulka přípravy učební jednotky (lekce)	
Název učební jednotky (téma)	POZNEJ SVÁ PRÁVA (Všeobecná deklarace lidských práv)
Stručná anotace učební jednotky	Lekce je zaměřená na pochopení základních lidských práv. Výuka probíhá jak ve skupinách, tak i samostatně. Cílem lekce je zamyšlení se nad touto problematikou a vytvoření krátké úvahy na jedno ze zvolených lidských práv.
Časový rozsah učební jednotky	Lekci lze ve zkrácené verzi zvládnout za 45 minut. V rozšířené verzi zabere 2 x 45 minut.
Nutné předpoklady	Lekci lze využít jako úvod do problematiky lidských práv. Žáci mohou využít dříve osvojené znalosti z dějepisu či občanské výchovy. Dále by také měli být poučeni o průběhu řízené diskuze. Nutným předpokladem k efektivnímu zvládnutí této výukové lekce je také schopnost tolerovat cizí názor.
Věk žáků	13 let (2. ročník osmiletého gymnázia)
Zařazená průřezová témata	Výchova k myšlení v globálních a evropských souvislostech (VMEGS) Osobnostní a sociální výchova
Vyučovací obor	Člověk a společnost Člověk ve státě
Cíle jednotlivých průřezových témat (DOV) a vyučovacích oborů (OVO), které chci v dané učební jednotce naplnit	<p>Lekce by měla přispět k uvědomění si významu společnosti pro jedince. Žáci by měli být schopni</p> <ul style="list-style-type: none"> • vyjmenovat některá lidská práva a uvést příklady jejich porušování • obhájit svá lidská práva • předvést, jak by svá práva uplatňovali v konkrétních situacích • uvědomit si a respektovat přirozenost a hodnotu lidských práv

<p>Cíle učební jednotky</p>	<p>Cílem výukové lekce je seznámení žáků s problematikou lidských práv. Žák popíše vlastními slovy jednotlivé pojmy vztahující se k problematice lidských práv. Dokáže stručně popsat nedodržování lidských práv v historii lidstva. Závěrem vytvoří vlastní názor na konkrétní lidské právo (formou úvahy).</p>
<p>Hodnocení</p>	<p>Dosažené cíle budou ověřeny zpětnou vazbou v podobě krátké úvahy k jednomu z lidských práv.</p> <p>Pochopení konkrétních pojmů této problematiky bude nepřetržitě kontrolováno učitelem formou dialogu se žáky (po každé aktivitě učitel položí konkrétní otázky typu:</p> <p><i>Co je to lidské právo?</i></p> <p><i>Jak byla lidská práva porušována v období zámořských objevů?</i></p> <p>Žákům bude ohodnocena prezentace jejich úvah na dané téma.</p>
<p>Popis učební jednotky, obsahující použité metody a reflexi směřující ke všem zformulovaným cílům</p>	<p>1. Úvodní aktivita – brainstorming</p> <p>Učitel na střed tabule napíše nápis „lidská práva“. Vzápětí vyzve žáky, aby přišli k tabuli a napsali, jak chápou tento pojem, jaké asociace s ním mají. Až každý žák napíše své poznatky, učitel společně se žáky okomentuje a případně ujasní všechny výroky na tabuli.</p> <p>Pomůcky: tabule, křída Čas: 10 minut</p> <p>2. Vzestupy a pády lidských práv (řízená diskuze)</p> <p>Učitel žákům rozdává kartičky, na kterých jsou popsány vzestupy a pády lidských práv (důležité mezníky v dějinách lidstva, které ovlivnili chápání a přístup k lidským právům). Pokud je žáků hodně, lze je rozdělit do dvojic či skupinek a každé skupince přidělit určitý počet kartiček. Následně žáci postupně jeden po druhém nahlas přečtou celé třídě obsah kartičky. Učitel je nyní v roli koordinátora řízené diskuze. Pokud žáci konkrétní dějinnou událost neznají, učitel ji krátce okomentuje a vysvětlí.</p>

	<p>Pomůcky: nastříhaný pracovní list na jednotlivé kartičky Čas: 15 minut</p> <p>3. Poznej svá práva (samostatná práce)</p> <p>Žákům je předložena zjednodušená verze Všeobecné deklarace lidských práv. Vyvolaní žáci nahlas celé třídě přečtou jednotlivá práva. Případné nejasnosti či nepochopení ostatní žáci nebo učitel hned vysvětlí.</p> <p>Žákům je zadán samostatný úkol:</p> <p><i>„Každý žák si musí vybrat jedno z lidských práv, které ho nejvíce oslovilo a napsat o něm krátkou úvahu (cca 100 slov).“</i> V úvaze by měly vyjádřit své vlastní názory na dané téma.</p> <p>Abychom podpořili kreativitu u dětí, lze jim také zadat, aby celou úvahu napsali na první půlku papíru A4 a na zbytek stránky dané právo kreativně znázornily (např. kresbou, básničkou,...). Aktivitu je vhodné koncipovat rozpracováním ve zbytku výukové lekce a následně dopracováním za domácí úkol (kde budou mít žáci dostatek času, prostoru a případných pomůcek).</p> <p>Pomůcky: sešit nebo čistý papír A4, psací potřeby Čas: 20 minut</p> <p>Rozšířená verze o dalších 45 minut:</p> <p>Žáci přinesou do další hodiny své zpracované domácí úkoly. Celá hodina by měla být věnována osobním prezentacím žáků. Ostatní žáci by měli dostat prostor po každé prezentaci na případné otázky a zpětné vazby (zvláště pochvaly).</p> <p>Jelikož jsou žáci mnohdy hodně tvořiví a šikovní, lze jejich prezentace využít na vyzdobení třídy.</p>
<p>Seznam příloh</p>	<p>Příloha 1: Vzestupy a pády lidských práv Příloha 2: Všeobecná deklarace lidských práv (zjednodušená verze)</p>

<p>Autor lekce, škola (případně zdroje)</p>	<p>Mgr. Markéta Šimanová, Gymnázium Olomouc-Hejčín</p> <p>Blanka Tomančáková : <i>Zastaň se svých práv</i>. Peace Child International. str. 12-13</p> <p>Janošková Dagmar, Ondráčková Monika, Čábalová Dagmar, Marková Hana, Šebková Jitka. <i>Občanská výchova 7, Rodinná výchova 7</i>, Fraus.2004. ISBN: 80-7238-325-6, str. 70</p>
<p>Závěrečná sebereflexe učitele</p>	
<p>Co se mi osvědčilo během vyučování</p>	<p>Úvodní metoda brainstorming žáky krásně aktivizovala, měli chuť se dozvědět něco více o tomto tématu.</p> <p>Při četbě a objasňování druhé aktivity „Vzestupy a pády lidských práv“ měli studenti sami radost, že si spoustu faktů pamatují z dějepisu nebo o nich už někdy slyšeli. Já jsem měla radost, že si tato fakta dokáží propojit (propojení dějepisu s občanskou výchovou).</p> <p>Žáci této věkové kategorie (13 let), velice rádi projevují svoji kreativitu a fantazii. Proto mě jejich prezentace o konkrétním lidském právu velice mile překvapily a využili jsme je k výzdobě jejich kmenové třídy.</p>
<p>S jakými obtížemi jsem se během vyučování setkal/a.</p>	<p>Je důležité naučit žáky řízené diskuzi. Občas mají problém přijmout či tolerovat cizí názor a velice rádi skáčí druhým do řeči. To je potřeba ošetřit.</p> <p>Dále by si měl učitel dát opravdu záležet na vysvětlení všech pojmů či otázek ze strany žáků.</p>
<p>Co bych příště udělal/a jinak (jak bych upravil/a tuto přípravu).</p>	<p>Tato výuková lekce se mi osvědčila, proto bych nic neupravovala. Vždy je potřeba ale přihlídnout ke schopnostem konkrétních žáků v konkrétních třídách.</p>

Příloha 1: Vzestupy a pády lidských práv

Vzestupy a pády lidských práv

Magna Charta podepsaná v Británii v roce 1215, byla prvním pokusem lidu omezit božská práva krále. V roce 1689 "Bill of Rights" ji dokončil tím, že dovolil králům vládnout jen podle přání lidu.

Od dob Mojžíše, kolem 14. století př.n.l., byly sepsány zákony k obhajobě lidských práv.

V roce 300 př.n.l. ve starověkém Řecku povstala Antigona za své práva. Neuposlechla krále Kreona a důstojně pohřbila svého bratra.

V některých kulturách poskytovalo náboženství omluvu pro zneužívání lidských práv: inkvizice a vykonávání lidských obětí oficiálně ospravedlňovalo zabíjení lidí.

Kolonizace: začala v 15. století. Silně evropské státy si vytvořily říše v Africe, Asii, Latinské Americe a Oceánii. Lidem, kteří zde žili, odebrali všechna lidská práva.

Otravný: nehorším zneužíváním lidských práv bylo prodávání lidí do otroctví. Od 16. století byli Afričané přepravováni v přišerných podmínkách na práci do Ameriky. V důsledku toho jich mnoho zemřelo.

Konec říše: v 19. století Simon Bolívar dovedl Severní Ameriku k nezávislosti. Gandhi pomohl Indii k nezávislosti v roce 1947 a do počátku 60. let byly ve zbytku světa zrušeny kolonie.

Propuštění Nelsona Mandely v roce 1990 znamenalo začátek konce apartheidu a zneužívání lidských práv milionů černochů.

V roce 1948 sepsala OSN všeobecnou deklaraci lidských práv. Byla sepsána mezinárodní komisí v čele s bývalou první dámou Ameriky Eleanor Rooseveltovou.

Karel Marx věřil, že komunismus dá lidem moc a práva. Ve skutečnosti ale komunismus dal m diktátorům jako b Stalin, který vládl v SSSR během 30-let 20. století.

Symbolická bariéra lidských práv v Evropě: Berlínská zeď, byla zbourána v listopadu 1989. Konec komunismu přinesl větší svobodu, ale milionům lidí také nové problémy.

ilustrace - Michael Troukades, 17, Kyr

▼ START

Lidská práva jsou starší jako lidstvo samo. Již rodiny v době kamenné měly svá práva a povinnosti.

Králové a kmenoví náčelníci dosáhli své autority narazením: bohatstvím nebo fyzickou silou. Užívali své síly k podmanění přirozených práv svého lidu.

Francouzská revoluce: největší vzpoura proti neomezené vládě krále. Začala v roce 1793, kdy Francouzi přijali Deklaraci práv lidu. Krále a členy francouzské aristokracie poslali na gilotinu.

Dva stateční otroci se vzbouřili na své cestě do Ameriky, na lodi zvané Amistad. Osvobodili sebe a ostatní otroky. V roce 1841 americký soud rozhodl, že tyto otroci jsou lidé, ne majetek.

Americká revoluce (1775-1783): Severní Amerika se osvobodila od britské nadvlády a vyhlásila nezávislost.

Univerzální vzdělání: v 19. století využívali Evropané dětskou práci dokud nerozpoznali ekonomický prospěch ve vzdělané pracovní síle.

Práva žen: v Anglii získaly ženy volební právo až v roce 1918, kdy na protest proti nerovnosti práv mužů a žen skočila jedna žena na derby pod koně a zabíla se.

V americké občanské válce (1864 - 1865) se bojovalo za zrušení otroctví. Tento boj zahájil dlouhou bitvu za odstranění otroctví ze západního světa.

Apartheid a segregace: otroctví bylo nahrazeno novým záluďným způsobem - souzení lidí podle barvy jejich pleti. V letech 1948 - 1991 rozdělil apartheid obyvatelé Jihoafrické republiky na lidi první a druhé kategorie.

Příloha 2: Všeobecná deklarace lidských práv (zjednodušená verze)

Všeobecná deklarace lidských práv

(zjednodušená verze)

1. Každý je svobodný a s každým se má stejně zacházet.
2. Všichni jsme si rovni bez ohledu na rozdíly v barvě pleti, pohlaví, náboženství či jazyku.
3. Každý má právo na život, a to ve svobodě a bezpečí.
4. Nikdo nemá právo zacházet s jiným jako s otrokem, nebo přímo někoho učinit svým otrokem.
5. Nikdo nemá právo jiného mučit nebo s ním krutě zacházet.
6. Každý člověk má právo na rovnoprávné postavení před zákonem.
7. Zákony platí stejně pro všechny, musejí být používány stejně vůči všem.
8. Každý má právo na právní pomoc, pokud jeho práva nejsou respektována.
9. Nikdo nemá právo nespravedlivě uvěznit jiného nebo ho vyhnat z jeho vlastní země.
10. Každý má právo na spravedlivé a veřejné jednání před soudem.
11. Každý musí být považován za nevinného, pokud jeho vina není prokázána.
12. Každý má právo žádat o pomoc, jestliže ho někdo obtěžuje, avšak nikdo nesmí bezdůvodně vstupovat do cizího domova, otevírat druhému dopisy nebo zneklidňovat jeho nebo jeho rodinu.
13. Každý má právo cestovat, jak chce.
14. Každý má právo odejít do jiné země a žádat tam o ochranu, pokud je ve vlastní zemi pronásledován, nebo v nebezpečí, že bude pronásledován.
15. Každý má právo na státní příslušnost. Nikdo nemá právo zabránit jinému, pokud si to přeje, změnit státní občanství.
16. Každý má právo uzavřít sňatek a mít rodinu.
17. Každý má právo na vlastní movitý i nemovitý majetek.
18. Každý má právo na praktikování i zohledňování všech hledisek vlastního náboženství i na jeho změnu podle svého přání.
19. Každý má právo říkat, co si myslí, podávat i dostávat informace.
20. Každý má právo účastnit se jednání a pokojných shromáždění.
21. Každý má právo pomáhat vybrat vládu své země a účastnit se jí.
22. Každý má právo na sociální zabezpečení a na možnosti rozvíjet své schopnosti.
23. Každý má právo pracovat za spravedlivou mzdu v bezpečném prostředí a být členem odborové organizace.
24. Každý má právo na odpočinek a volný čas.
25. Každý má právo na přiměřenou životní úroveň a lékařskou péči v nemoci.
26. Každý má právo chodit do školy.
27. Každý má právo účastnit se kulturního života své komunity.
28. Každý musí respektovat „sociální řád“ nezbytný pro dosažení uvedených práv.
29. Každý musí respektovat práva druhých, společnost a veřejný majetek.
30. Nikdo nemá právo zrušit jakékoliv právo uvedené v této Deklaraci.

První kroky, vydalo r. 1998 MŠMT jako účelovou publikaci v nakladatelství Fortuna, JUDr. František Talián, Jungmannova 7, 110 00 Praha 1